

Information om hästvelfärd

- EN JÄMFÖRELSE MELLAN ETT ANTAL EUROPEISKA LÄNDERS
RIDSPORTFÖRBUNDS HEMSIDOR

Nina Känsälä

Fördjupningsarbete i B-tränarkurs 2018/19

2018-01-20

INNEHÅLL

INLEDNING	2
Syfte	3
Frågeställning	3
TEORIAVSNITT	3
Ridsportförbunden.....	3
Djurvälfärd	3
Hästvelfärd	4
”Social licence to operate”	5
MATERIAL OCH METODER.....	6
Analys.....	6
RESULTAT.....	7
Danmark – Dansk Ride Forbund.....	7
England – British Equestrian Federation	7
Finland – Finlands Ryttaförbund	8
Irland – Horse Sport Ireland.....	8
Nederländerna – De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie.....	8
Norge – Norges Rytterforbund.....	8
Sverige – Svenska Ridsportförbundet	10
Tyskland – Deutsche Reiterliche Vereinigung.....	10
DISKUSSION	11
Resultat.....	11
Granskning av material och metod.....	13
Vidare forskning.....	13
Slutsats	13
REFERENSER	14

Fotografi framsida: Sara Hellner

INLEDNING

Ridsporten är unik på flera sätt, det är bland annat en av få sporter där idrottsutövaren tävlar tillsammans med ett djur. Det faktum att ett djur är inblandat i sporten leder till ett antal etiska frågeställningar. Ridsport på högsta nivå ställer ännu högre krav på både etik och djurvälstånd. Ridsporten i såväl Sverige som resten av världen påverkas av både de aktivas, allmänhetens och samhällets åsikter och syn på sporten. Djurvälstånd och hästvälstånd i synnerhet är ett aktuellt ämne, sett till mängden forskning som sker inom området samt de artiklar och debatter som förekommer i såväl fackpress som på sociala medier (Forbes, 2018; Saddle Research Trust Conference, 2018).

Forskningen kring hästvälstånd har ökat i takt med att intresset för hästarnas välfärd har vuxit. Ett ämne som både diskuterats mycket och där det tidigt fanns flertalet studier är rollkur. Denna hyperflexion av hästens hals, som används som träningsmetod av vissa dressyrryttare och tränare, ansågs tidigt som kontroversiell eftersom den kan orsaka obehag och påverka hästens välbefinnande negativt (Von Borstel *et al.*, 2008; Christensen *et al.*, 2014; McLean *et al.*, 2010). Ett flertal studier på temat hårt spända nosgrimmor och deras påverkan på hästen samt dess välfärd har också genomförts (Doherty *et al.*, 2017; Fenner *et al.*, 2016; McGreevy *et al.*, 2012).

Från att ha börjat med rollkur och spända nosgrimmor finns det både utökade studier inom det segmentet och studier som behandlar andra ämnen inom området ridsport och hästvälstånd. Uldahl & Clayton (2018) undersökte förekomsten av skador efter bett, nosgrimmor, spö och sporrar hos ett stort antal danska tävlingshästar. För att rättfärdiga att hästen används till ridning, avel, träning och tävling till exempel, bör det finnas en god anledning till de procedurer vi utsätter den för (McGreevy *et al.*, 2008).

Begreppet "social licence to operate" har spridit sig från gruvindustrin via andra branscher även till ridsporten globalt (Forbes, 2018; Horse SA, 2018; University Australia, 2018; Saddle Research Trust Conference, 2018). Forbes (2018) påpekar vikten av att bygga upp och underhålla "social licence to operate" för att föra in ridsporten i framtiden. För att upprätthålla ett accepterande samt godkännande av ridsporten från samhället och andra intressenter är det av vikt att ridsporten ser över sina regelverk och sin utveckling ur ett hållbart perspektiv (Forbes, 2018).

Det internationella ridsportförbundet, Fédération Équestre Internationale (FEI), arbetar utifrån sin "Code of conduct" och har uppmärksammat olika frågeställningar kring hästvälstånd samt arbetar aktivt med kunskapsspridning i frågan (Fédération Équestre Internationale, 2018a). Även Svenska Ridsportförbundet (SvRF) utgår från "Code of conduct" i sitt arbete kring hästvälstånd (Svenska Ridsportförbundet, 2018).

FEI och de nationella förbunden har ansvar för ridsporten, dess utveckling samt har stort inflytande i samhällsfrågor rörande sporten. För både anslutna ridklubbar och den enskilde medlemmen är respektive ridsportförbunds hemsida ett naturligt forum att söka information. Den information som respektive förbund har på sin hemsida påverkar inte bara utövarna, den har även påverkan på ett större plan. Hemsidan får anses vara respektive ridsportförbunds ansikte utåt och bör spegla aktiviteter, information och kunskap som prioriteras och därmed anses viktigt.

Syfte

Syftet är att undersöka hur ett antal europeiska länders nationella ridsportförbund informerar om hästvälfärd och vilken information om densamma som finns på respektive hemsida. Denna kunskap kan framöver ligga till grund för att skapa en hållbar strategi för ridsporten med en "social licence to operate".

Frågeställning

De nationella ridsportförbunden har information om hästvälfärd, utöver "Code of conduct", på sin hemsida. Det är skillnad på omfattning och innehåll i informationen mellan de nationella ridsportförbunden.

TEORIAVSNITT

Ridsportförbunden

Det internationella ridsportförbundet (FEI) består av 134 nationella ridsportförbund, där nationerna delas upp i nio grupper efter geografi (Fédération Équestre Internationale, 2018b). Syftet är att tillsammans med respektive nationellt förbund utveckla och främja ridsporten samt sörja för såväl generella regler som tävlingsreglementen (Fédération Équestre Internationale, 2018d). Varje nation med åtminstone en olympisk gren, och helst även erkänd av sin nationella olympiska kommitté, är välkommen som medlem i FEI (Fédération Équestre Internationale, 2018d).

En etisk kommitté bildades 1990 för att hantera frågorna, som anses vara av högsta prioritet för FEI. Samma år publicerades den första "FEI Code of Conduct for the welfare of the horse" (Fédération Équestre Internationale, 2018d; The Horse, 2018).

Svenska Ridsportförbundet utgörs av de anslutna föreningarna och har huvudansvaret för utvecklingen av sporten med sin verksamhet från lokal till internationell nivå (Svenska Ridsportförbundet, 2018a).

Djurvälfärd

Brambell-rapporten formulerades 1965, efter en utredning angående djurvälfärd tillsatt av den brittiska regeringen (Appleby *et al.*, 2016). I rapporten fastslogs en minimistandard, som kom att bli känd som "Brambell's Five Freedoms". Djur i människans vård borde alltid få uppleva; frihet från hunger och törst, frihet från obehag, frihet från smärta, skador och sjukdomar, frihet att utföra naturliga beteenden och frihet från rädsla och stress (Appleby *et al.*, 2016).

Ett alternativ till "Five Freedoms" är "A Five Provisions/Welfare Aims" enligt Mellor (2016). Den viktigaste skillnaden är att termen "frihet" undviks. Fokuseringen av ordet frihet har till viss del gjort att uttrycket "Five Freedoms" har missuppfattats. Djuren kan i människans vård inte vara helt fria från vissa inskränkningar i sin frihet, utan strävan ska vara att uppnå bästa möjliga djurvälfärd genom att minimera välfärdsrisker (Mellor, 2016).

”Five Freedoms” kom att influera ”Five Domains”-modellen, som formulerades 1994 (Mellor, 2017). ”Five Domains”-modellen fokuserar på råd för att underlätta systematiska, strukturerade, omfattande och sammanhängande bedömningar av djurs välbefinnande. Modellen är med andra ord ingen definition av djurvälstånd utan ska påvisa områden där både djurvälstånd och handhavande kan förbättras (Mellor, 2017).

Behovet av att kunna mäta djurvälstånd ledde även till att Welfare Quality®-protokoll utarbetades eftersom djurvälstånd är multidimensionell (Botreau, 2008). Welfare Quality®-protokoll används i flera syften; för att identifiera välfärdsproblem, ge råd till djurägaren eller kontrollera att lagar och regler efterlevs (Botreau, 2008).

Hästvälstånd

Det bör finnas goda anledningar till de tränings- och hanteringsmetoder som används till hästar (McGreevy *et al.*, 2008). En internationell panel med sexton experter i skiftande ämnen såsom forskning inom veterinärmedicin, psykologi, samhällsvetenskap, utbildning, djurvälstånd och ridlära undersökte huruvida vanliga procedurer som avvänjning, uppställning i olika former, daglig skötsel, rycka man, skoning, veterinära ingrepp, utfodring, ridning (träning och tävling) med flera kunde ha negativ inverkan på hästvälstånden. De diskuterades efter modellen ”Five Domains” och studien gav ledning till hur bedömning av hästens välbefinnande kan genomföras (McGreevy *et al.*, 2008).

Artiklar om träningstekniker som kan inskränka hästens välfärd finns i olika utföranden (McLean & McGreevy, 2010). Hyperflexion, eller rollkur, inom dressyrsporten hamnade tidigt i fokus när hästvälstånd kom upp på agendan. Subjektiva åsikter florerade till en början, där den stora farhågan var att träningsformen var en kompromiss med hästens välfärd. Intresset för att upprätthålla en god hästvälstånd har ökat, detta medför också ett ökat behov av evidensbaserad forskning inom god ridning och hästvälstånd (McLean & McGreevy, 2010).

Hästar som tränas i rollkur visar på ökade stressnivåer, vilket kan ha negativ påverkan på hästens välfärd (von Borstel *et al.*, 2008; Christensen *et al.*, 2014). Enligt McGreevy *et al.* (2012) bör användandet av utrustning som förhindrar käkarnas rörelser ses över då de påverkar hästen med en fysiologisk stressrespons. En studie om typ av nosgrimma, bredd, placering på huvudet och hur hårt den var spänd på tävlingar i England, Belgien och Irland visar på att det finns problem med hårt spända nosgrimmor (Doherty *et al.*, 2017). Även om datainsamlingen i studien inte är fullständig, är resultaten oroande (Doherty *et al.*, 2017). Fenner *et al.* (2016) påvisade ett samband mellan hårt spända nosgrimmor och fysiologiska stressresponsen samt ett hämmat oralt beteende.

Uldahl och Clayton (2018) poängterar att bakgrundsinformation är nödvändig för att fatta beslut om regler för utrustning använd i tävling. I en studie med danska tävlingsekipage visar Uldahl och Clayton (2018) att begränsad längd på sporrar samt reglering om hur hårt nosgrimmor får spännas, kan minska antalet hästar med sliten päls i skänkelläget respektive sår efter nosgrimma och bett.

”Social licence to operate”

Uttrycket ”social licence to operate” kom ursprungligen på 1990-talet från gruvindustrin (Forbes, 2018). Det uppkom genom den granskning och press från samhället som gruvindustrin stod inför. För att förtjäna och sedermera upprätthålla social acceptans var gruvindustrin tvungen att behandla miljö- och samhällreliga aspekter. Innebörden av uttrycket är i korthet att samhället accepterar och respekterar den verksamhet som bedrivs. ”Social licence to operate” är dynamiskt och ändrar sig allteftersom opinion och uppfattningar ändras efter nya rön (Forbes, 2018).

En allt större medvetenhet om hästvelfärd sprider sig i samhället och allmänheten kan komma att ifrågasätta att hästen används på människans villkor om det finns upplevda välfärdsproblem (Saddle Research Trust Conference, 2018; University Australia, 2018). Synen på hästvelfärd har börjat ändras, mycket som tidigare var accepterat är inte längre det (Saddle Research Trust Conference, 2018). Ridsporten måste vara proaktiv och förutse risker i hästhantering och ridning med hästvelfärden i fokus för att säkerställa en hållbar sport (Forbes, 2018, Saddle Research Trust Conference, 2018). Genom att aktivt arbeta med frågor rörande omvärldens syn på ridsporten kan hästbranschen utveckla strategier för att upprätthålla och förbättra samhällets syn på sporten. För att lyckas förbli en autonom sport behöver samhällets influenser fångas upp. Allmänhetens förtroende är beroende av branschorganisationernas engagemang i hästvelfärdsfrågor. Policies och regler måste vara evidensbaserade samt reflektera samhällets sociala och etiska värderingar. Upprätthållandet av en ”social licence to operate” kräver forskning i framkant, samhällsengagemang, transparens, ansvarstagande och en vilja att förändra. För att lyckas behöver branschen vara ense om väg och sporten behöver ha värderingar som överensstämmer med samhällets (Forbes, 2018, Saddle Research Trust Conference, 2018).

Sporter där djur används måste se över kommunikationen kring sin verksamhet och verka med en ”social licence to operate” (Fiedler & McGreevy, 2016). Allmänhetens kunskap kring och intresse för djurvelfärd ökar och behovet av en kommunikationsplan kring hästvelfärdsfrågor initierad och ledd av branschorganisationerna är stort. Modern teknologi medför enkel och snabb tillgång till foton, filmer och artiklar, vilka även kan spridas snabbt världen över (Fiedler & McGreevy, 2016).

Det är viktigt att bygga en förståelse för hur attityd, värderingar och övertygelse skiljer sig åt mellan professionella inom hästindustrin och djurvelfärdsorganisationer (Fiedler & McGreevy, 2016). Genom att tillsammans med experter inom media, kommunikation och samhällsvetenskap ta fram en branschledd kommunikationsstrategi kan professionella inom hästindustrin och djurvelfärdsorganisationer närma sig varandra och få ökad förståelse för varandras meningsskiljaktigheter. En kommunikationsplan initierad av de professionella inom hästindustrin, istället för en myndighet eller branschorganisation, har troligen mer slagkraft (Fiedler & McGreevy, 2016). Långvariga samarbeten genom en meningsfull dialog mellan olika intressenter kring hästarna är en fördel när hästindustrin och branschorganisationerna arbetar för att upprätthålla ”social licence to operate” (University Australia, 2018). Alla människor som har hästar i sin närhet på ett eller annat sätt, har ett ansvar att odla ridsportens ”social licence to operate” (Saddle Research Trust Conference, 2018).

MATERIAL OCH METODER

De nationella förbund ur regional grupp 2 som anslutits 1931 eller tidigare till FEI, valdes ut till studien. Inom parantes förbundets namn och år för anslutning till FEI för de åtta länderna; Danmark (Dansk Ride Forbund, 1921), England (British Equestrian Federation, 1925), Finland (Finlands Ryttaförbund, 1923), Holland (De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie, 1924), Irland (Horse Sport Ireland, 1931), Norge (Norges Rytterforbund, 1921), Sverige (Svenska Ridsportförbundet, 1921) och Tyskland (Deutsche Reiterliche Vereinigung, 1927). För de nationer som har sin nationella avelsorganisation under samma paraply, genomfördes enbart sportsidorna på hemsidan. Studien genomfördes under december 2018 och januari 2019.

Studien utfördes i två delar. I den inledande delen användes sökmotorn på respektive hemsida för orden; code of conduct, happy athlete, (horse) welfare och ethic/ethics/ethical riding. Tävlingsreglemente och information om eventuell djurskyddskommitté söktes fram genom att läsa igenom relevant information på respektive hemsida. Efter den inledande delen bestämdes lämpliga ämnen relaterade till hästvälfärd för att göra en mer grundlig genomgång.

Del två innebar en eftersökning av ämnen relaterade till hästvälfärd i tre nivåer; översta menyn (startsidans meny) och de två nästkommande menyerna (undermenyerna). Ämnena som eftersöktes var hästvälfärd/välfärd, djurskydd, etik samt korrekt ridning/god ridning. De tre nivåerna i menyn rangerades inte, utan ämnena söktes på alla nivåer utan inbördes rangordning. Länkar till bilagor såsom artiklar, broschyrer och rapporter räknades med. Dessutom noterades generell lättillgänglighet och upplevd känsla av prioriteringsgrad för hästvälfärd.

De nordiska ländernas samt nationerna med hemsidor skrivna på engelska lästes på originalspråket. Den tyska hemsidan lästes både på tyska och översatt till engelska. Den nederländska hemsidan lästes i översättning till engelska. För översättningen användes Microsoft Translator för Windows 10.

Analys

Bearbetningen av materialet från hemsidorna skedde med en textanalys i form av en innehållsanalys. En innehållsanalys föregås enligt Kvale och Brinkman (2009) alltid av upprepad läsning av materialet, vilket genomfördes under del ett av studien. Nyckelord och -meningar bör kondenseras till koder med bibehållet innehåll. Dessa koder grupperades i kategorier (ämnen), för att kunna kvantifiera hur ofta specifika ämnen tas upp. Närvaron eller frånvaron av ett fenomen uttrycktes med ”+” och ”-”, vilket enkelt låter sig göras om studien har fasta och väl definierade kategorier – i detta fall de fyra utvalda ämnena inom hästvälfärd. Alla ämnen bör representera innehållet och svara mot syftet, utan att utelämnas något väsentligt eller inbegripa något irrelevant (Kvale & Brinkman, 2009). Ett par ämnen placerades ut till en lämplig kategori, eftersom nyckelorden och -meningarna var hämtade från flera kategorier.

RESULTAT

De åtta länderna sorterades in i tre grupper baserade på antal gånger de olika ämnena nämndes i de tre nivåerna i menyn.

Nederländerna, Tyskland och Norge hade träffar i alla ämnen och totalt minst tio träffar.

Danmark hade träffar i alla ämnen och åtta träffar.

England, Finland, Irland och Sverige hade fem eller färre träffar totalt.

Danmark – Dansk Ride Forbund

En av huvudmenyns rubriker är ”Hästen” och därunder finns det mesta som det danska ridsportförbundet har lagt ut om hästvelfärd. Första sidan på ”Hästen” har en text med rubriken ”Hästvälfärd”. Nästa underrubrik är ”Korrekt dressyrridning – hurdan?”, se nästa stycke om projektet. Underrubriken ”Hästhållning” innehåller bland annat ”Etiska regler”, där exempelvis länkar till läsning kring etiskt korrekt hantering av hästen vid ridning finns. Rubriken ”Träning” har en förstasida som benämns ”Träning av dressyrhästen”.

Som underrubrik till ”Hästen” finns ”Korrekt dressyrridning – hurdan?”, ett projekt där målet är att utbilda ryttare och tränare samt föra en debatt om hur korrekt ridning och hästskydd i samband med dressyr på alla nivåer kan säkerställas. De ridklubbar som är anslutna till förbundet kan anordna en utbildning där en ambassadör för sporten kommer till klubben och talar om ämnet. Föredraget innehåller även en visning av filmen ”Rätt dressyr och hästskydd”, som innehåller sex kapitel om utbildning av dressyrhästen. Filmens första fem kapitel behandlar utbildning och bedömning av den unga hästen, den unga ryttarens utbildning och därefter utbildning upp till Grand Prix. Den sista delen av filmen fokuserar på möjliga problemområden inom dressyr, såsom användning av bett, spö och ryttarens hjälpgivning.

I stycket ”Träning av dressyrhäst” tar det danska ridsportförbundet tydligt avstånd från hästhållning och ridning som kompromissar med hästarnas välfärd. Texten behandlar ämnen som kroppshållning, inklusive halspositioner, och det fastslås att ryttaren ska utgå från hästens exteriör och möjligheter till träning. Vidare förklaras att hästen, om den ska arbeta i en halsposition där den är fixerad, får göra det i perioder om max tio minuter. Detta förutsatt att den inte är trött eller stressad. Stycket ”Träning av dressyrhäst” finns i en engelsk översättning direkt efter den danska versionen. Som en fortsättning på denna text finns även en text om att rida på kandar.

England – British Equestrian Federation

I menyn återfinns rubriken ”Horses”, med undermenyer såsom “Horse health & biosecurity”, “Equine health, welfare & Transportation” och “Equine research”.

På sidan “Equine research” finns en funktion för att utan kostnad söka efter arbeten inom hästrelaterade ämnen. Totalt finns 3200 vetenskapliga abstrakt skrivna av universitetsstudenter, doktorander och post-doktorander. Kontaktuppgifter finns till alla skribenter.

Under "Equine health, welfare & Transportation" finns två underrubriker, en om forskning som förbundet, de regionala föreningarna och World Horse Welfare har initierat och finansierat om faktorer som påverkar om ryttaren proportionerligt passar hästen. Den andra underrubriken behandlar frågor om biosäkerhet och därmed hästhälsa, baserat på en checklista från Department for Environment, Food & Rural Affairs, the Disease Coalition, och det brittiska ridsportförbundet.

Finland – Finlands Ryttaförbund

Tävlingsreglementet finns lättillgängligt under rubriken "Material". Grundläggande kurser om hästens beteende erbjuds till intresserade. Ämnen som behandlas under kursen är exempelvis hästens inlärning och hur flyktinstinkten påverkar hästen.

Irland – Horse Sport Ireland

"Code of conduct" finns lättåtkomlig på hemsidan. "Anti Doping", som är ett av få ämnen relaterade till hästvelfärd, är en av rubrikerna i huvudmenyn.

Nederländerna – De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie

Det nederländska ridsportförbundet (KNHS) har på sin hemsida bland annat rubriken "Kunskapsbas", som innehåller "KNHS och hästskydd" och flertalet andra underrubriker. Under "KNHS och hästskydd" finns en "Hälsokontroll – checklista för att se vad den egna hästen/de egna hästarna har för välfärdsnivå" och information, råd, tips på kurser inom området. Hälsokontrollen är enligt hemsidan konstruerad eftersom hästen är begränsad att göra egna val, alla val är en eventuell välfärdsrisk och syftet är att ta reda på vilka som är inskränkningar i välfärden samt vilken grad av minskad välfärd som får anses vara acceptabel. Hälsokontrollen är tänkt att ge hästägaren och ryttaren tankeställare såsom "Är den uppmätta nivån tillräcklig? Vad kan jag göra för att ytterligare förbättra min hästs välfärd? Och vad är faktiskt en idealisk välfärdsnivå?" Kontrollen ger mer information och baserat på svaren ges en personlig rapport med förklaringar och råd.

På sidan "KNHS och hästskydd" finns även en länk till Sector Board Horses (SRP), som är en självständig organisation för den nederländska hästsektorn gentemot regeringen. SRP består av olika samarbetspartners och främjar hästsektorns gemensamma intressen genom ett samarbete mellan avel, sport och professionella inom näringen. SRP arbetar utifrån sex olika teman, där välfärd och hälsa är två. SRP presenterar nio underrubriker för djurskydd, exempelvis "Plan för hästvelfärd och framstegsrapporter". I rapporten från 2010 finns att läsa om det pågående arbetet om att mäta djurvelfärd, bland annat med Welfare Quality®-protokoll. I rapporten "Plan van Aanpak Welzijn in de sector Paardenhouderij" finns att läsa om träningsmetoder och halspositioner samt studier kring detta.

Norge – Norges Rytterforbund

Rubriken "Tävlingsstart" har en underrubrik som heter "Hästen", med information om "Hästkunskap – hästvelfärd". I "Hästkunskap – hästvelfärd" konstateras att all ryttaaktivitet ska bygga på Norges Rytterforbunds grundvärderingar, som är idrottsglädje, gemenskap, hälsa, ärlighet och djurvelfärd. Dessutom poängteras att det säregna med ridsporten, jämfört med andra idrotter, är att ett levande djur används i

sporten. Därför ska djurskyddslagen vara ett huvudinstrument i allt arbete för att främja en god hästvelfärd. Under rubriken "Hästkunskap" finns underrubriken "Lagar och regler" och där återfinns djurskyddet. Från underrubriken "Kunskapsbibliotek" (under "Hästkunskap") länkas läsaren till sidor om hästvelfärd

Från den första sidan länkas läsaren vidare till mer information om hästvelfärd. Där fastslås att god hästvelfärd är centralt i Norges Rytterförbunds arbete. Ämnet är därför prioriterat och ska ha mycket plats på hemsidan. Även på sidan "Hästkunskap" finns följande förklaring till den stora mängd artiklar om hästar och hästhållning på hemsidan; "Det bidrar till god hästvelfärd!".

På den första sidan om hästvelfärd finns en länk till en 28-sidig rapport utgiven 2006, "Hästvelfärd i rittarsporten. En rapport till förbundsstyrelsen i Norges Rytterförbund". Rapporten, där hästvelfärdsutskottet presenteras, inleds med ett konstaterande om att ifall hästen ska kunna användas på en etiskt försvarbar nivå behövs detaljerade regler, baserade på hur hästen fungerar och vad som är rimligt att begära av den. Hästvelfärdsutskottet hade fått i uppdrag att kartlägga huruvida träningsmetoder och utrustning som används är i linje med god hästvelfärd samt om hanteringen och användningen av hästen inom sporten och hästbranschen i stort är etiskt försvarbar.

Önskemål som framkom inför framställandet av rapporten var att ge en översikt över vilken sorts kritik som kan komma till uttryck i press, sociala medier och andra arenor, för att kunna ha goda svar på kommande frågor. En frågeställning var om Norges Rytterförbund är förberett att möta kritik vid händelser som är negativa för djurvelfärden och ridsporten. Nästa fråga var hur förbundet är rustat att förekomma sådana händelser. En viktig aspekt var att nå ut med informationen, förutom hemsidan och tidningen "Hestesport" ansågs det viktigt att sprida information via sociala medier för att nå alla grupper både inom ridsporten och i samhället.

I rapporten framfördes synpunkter på att hästvelfärd bör vara en central del i utbildningen av ridlärare, tränare och funktionärer, för att nå ut till fler medlemmar med kunskap i frågorna. Vikten av att föra fram forskningsbaserad kunskap om betydelsen av träningsmetoder och utrustning för hästens välfärd framkom med tydlighet. Brambell-kommissionens rapport nämndes samtidigt som det konstaterades att det nuförtiden finns välfärdsindikatorer, såsom Welfare Quality®-protokoll, att använda sig av.

En inte oansenlig del av rapporten beskriver att hästen ska vara passande till träning och tävling. Hästens exteriör och utbildningsnivå har till exempel stor betydelse för om den passar för det tilltänkta arbetet.

Ridsportens grenar granskas utifrån kritik kring hästvelfärdsfrågor. Vad gäller dressyren påpekas att det på många sätt är svårt att förstå att en gren med så strikta regler för användning av utrustning, där korrekt utbildning och ridning är en väsentlig grund av bedömningen och ekipaget särskådas på tävling av fem till sju domare, har en negativ bild hos delar av allmänheten. Två förklaringar som lades fram i rapporten var att det kan finnas en romantisk föreställning om den naturliga hästen som gör allt av fri vilja samt att det inte är säkert att kritikerna alltid är de mest kunniga. Kritiken kan dock inte förbises, utan nödvändiga åtgärder måste vidtas.

I rapporten finns en länk till en rapport från NHS (Stiftelsen Norsk Hestesenter) med titeln "Veiledning i bruk av hjelpe- og korreksjonsmidler ved temming og trening av hest".

Sverige – Svenska Ridsportförbundet

Under rubriken "Om förbundet" finns ridsportens ledstjärnor, vilka bland annat poängterar att hästens välfärd är av högsta prioritet.

Rubriken "Hästvelfärd och antidopning" kom fram som en träff vid sökningen efter "Code of conduct". Som undermenyer till "Hästvelfärd och antidopning" finns bland annat "Djurskyddsutskottet", med en presentation av ledamöterna i utskottet, och "Ridsport på hästens villkor".

Tyskland – Deutsche Reiterliche Vereinigung

På första sidans meny återfinns "Sport", med underrubriken "Djurskydd". På sidan "Djurskydd" beskrivs hästen som biologisk varelse och vad djurskyddslagen innebär. Ett antal exempel på brott mot djurskyddslagen räknas upp, exempelvis klippa av hästens känselhår, inhägna hagar med taggråd, hålla häst utan artfränder och ha el i skrittmaskiner. Under "Djurskydd" finns även de två flikarna "Etiska principer" och "Djurskyddssak – vad kan man göra?"

På första sidan av "Djurskydd" står det att läsa att hästens välfärd och hälsa ska vara högsta prioritet. Det finns länkar för att sköta hästar, hålla hästar, utfodring och så vidare. De krav som ställs på hästägare och ryttare beskrivs mer detaljerat i flera broschyrer, såsom "Riktlinjer för utvärdering av hästar när det gäller djurs välbefinnande", "Riktlinjer för djurskydd i hästtransport utförd av förbundsministeriet för livsmedel och jordbruk", "Etiska principer för hästvänner" och "Grundläggande regler för beteende i ridsport".

Under rubriken "Etiska principer" finns riktlinjer för korrekt hantering av både tävlings- och hobbyhästar. Ytterligare information finns i broschyrerna "Hästvännens etiska principer" och "Principer för beteende i hästsport", som finns att ladda ner via en länk på sidan. Broschyren "Etik för ryttare, del 1" förklarar de etiska principerna och deras innebörd, medan "Etik för ryttare, del 2" behandlar grundläggande regler för uppförande i ridsporten.

Vad gäller djurskyddsfrågor tar sidan för "Djurskydd" upp hur hästar ska hanteras enligt den tyska djurskyddslagen. För ytterligare information hänvisas läsaren till broschyrer som är gratis att ladda ner, exempelvis "Riktlinjer för bedömning av häst som håller sig under djurens välbefinnande", "Riktlinjer för djurskydd i ridsport, etiska principer för hästvänner" och "Grundläggande regler för beteende i ridsport".

Rubriken "Hästhållning" innehåller underrubriken "Etiska regler", där bland annat en skrift om "Rättningslinjer för korrekt användande av hästen till ridsport" finns. Även under menyns rubrik "Ridsport", under "Reglementena", finns samma rättningslinjer att läsa.

DISKUSSION

Resultat

I enlighet med flera studier där kunskapsspridning lyfts fram som en avgörande faktor för ett lyckosamt arbete för en hållbar framtid för ridsporten, antas det vara en fördel med mycket material om hästvelfärd på de nationella ridsportförbundens hemsidor (Fiedler & McGreevy, 2016; Forbes, 2018; Saddle Research Trust Conference, 2018; University Australia, 2018). Innehållet på flera av hemsidorna för de nationella ridsportförbunden visar på att hästvelfärd är ett aktuellt ämne, även om det i informationen fanns stora skillnader i omfattning och innehåll förbunden emellan. Alla förbund hade inte tydlig information om hästvelfärd, utöver ”Code of conduct”, på sin hemsida.

Hästvelfärd må vara essensen av ”Code of conduct”, men eftersom ett av målen för de nationella ridsportförbunden är att sprida kunskap bör den vara så tydlig och lättillgänglig som möjligt. Tänkvärt är att än så lite kunskap kan göra stor skillnad. Orsaken till en del välfärdsproblem kan vara okunskap, ignorans och traditionen att, utan att reflektera, följa gamla sedvanor. Vårt att poängtera, precis som det framkom vid Saddle Research Trust Conference (2018), bidrar alla som har hästar i sin direkta närhet till ridsportens ”social licence to operate”. Mängden information i frågor relaterade till hästvelfärd på de nationella ridsportförbundens hemsidor påverkar troligen både utövarna och hästbranschen i stort i respektive land. För de aktiva finns respektive förbunds hemsida som ett naturligt forum för kunskapssökning. Där bör aktuella och prioriterade ämnen synas tydligt. Troligen har ett i frågorna mer aktivt förbund, mer medvetna medlemmar.

Intresset för hästvelfärd har ökat enormt, från att ha börjat med enstaka studier om hästens arbetsform och spända nosgrimmor till mer övergripande studier. De nationella ridsportförbunden bör ta ledning i arbetet för ”social licence to operate”. Detta kan bland annat ske genom att sprida ny forskning, se över sina regelverk och sin utveckling ur ett hållbart perspektiv samt initiera till samarbeten i hästbranschen. Precis som bland andra Forbes (2018) påpekar är det en förutsättning för att skapa en stabil framtid för ridsporten. Alla intressegrupper bör bjudas in till samtal kring hästen och dess välfärd. Fiedler och McGreevy (2016) poängterar vikten av att professionella inom hästindustrin och djurvelfärdorganisationer närmar sig varandra och får en ökad förståelse för varandras meningsskiljaktigheter. Ifall det är svårt att få de olika intressegrupperna kring hästen att enas, kan det även vara svårt att få allmänhetens förtroende för verksamheten. Transparens och ansvarstagande är av största vikt.

Synen på hästvelfärd har redan börjat förändras och frågan är global eftersom den moderna tekniken har möjliggjort blixtsnabba rapporteringar (Forbes, 2018, Saddle Research Trust Conference, 2018; University Australia, 2018). För att kunna fortsätta använda hästen i sporten måste hästvelfärden vara i fokus i alla frågor och kommunikationen kring densamma ses över (Fiedler & McGreevy, 2016; Forbes, 2018; Saddle Research Trust Conference, 2018; University Australia, 2018).

Flera intressanta exempel på spridning av information om hästvelfärd syntes på de olika hemsidorna. Som berömvärda exempel kan nämnas länken till forskning samt kontaktuppgifter till studenter och forskare (British Equestrian Federation), hälsokontrollen på det nederländska ridsportförbundets hemsida och Norges

Rytterförbunds sätt att väva in djurvälstånd på ett naturligt sätt i många av teoriavsnitten och informationspunkterna.

Norges Rytterförbund är det goda exemplet, hästvälfärd är uttryckligen en prioriterad fråga och lyfts tydligt på hemsidan. På hemsidan finns både mycket information om hästvälfärd och den är dessutom i hög grad integrerad i frågor rörande sport och övrig verksamhet. Exempelvis är stycket om hästens utrustning inte bara en sida för att lära sig mer om utrustningen som sådan, utan behandlar även välfärds- och etikfrågor.

Första sidan på Dansk Ride Forbunds hemsida om "Hästen" har en text med rubriken "Hästvälfärd". Den signal som förbundet vill sända ut med sitt val av text på första sidan, är troligen att vikten av god hästvälfärd är ett prioriterat område. Studien där förekomsten av sår från bett, spö, sporrar och nosgrimmor på danska tävlingshästar, som Uldahl och Clayton (2018) gjort, visar på behovet av att undersöka eventuella välfärdsproblem.

Menyrubriken "Träning" har en förstasida som benämns "Träning av dressyrhästen". Slående är att hästvälfärd genom all information på hemsidan, konsekvent kopplas ihop med dressyrhästar. Det danska förbundet har de senaste åren haft en del frågor med hästvälfärdsproblem i dressyr på agendan. Detta är troligen anledningen både till den relativt stora mängden information i ämnet samt att specifikt dressyrhästens välfärd diskuteras.

Norge å sin sida har haft sin beskärda del av kritik i djurvälståndfrågor kring säl- och valfångst och det kan ha påverkat Norges Rytterförbund samt bidragit till den proaktiva inställningen i hästvälfärdsfrågorna.

De nationella ridsportförbund som hade lite, eller ingen information, om hästvälfärd på sina respektive hemsidor arbetar troligen med frågan, men det bör framgå på respektive hemsida. Svenska Ridsportförbundet genomför troligen en hel del liknande arbete som exempelvis den norska och danska motsvarigheten. Informationen som i dagsläget finns är kortfattad, så SvRF bör se över sin informationsspridning. Detta gäller troligen även ridsportförbunden i England, Finland och Irland. Ämnet hästvälfärd berördes indirekt i något eller några sammanhang, men hade inte egna sidor.

Gemensamt för de tre länder som låg i topp, Tyskland, Nederländerna och Norge, är upplevelsen av en hög kvalitet på den tillgängliga informationen. Det tyska förbundet har många olika broschyrer som finns att ladda ner gratis från hemsidan. En del har redan nämnts om det norska ridsportförbundet, men i detta sammanhang kan ändå poängteras att hemsidan kändes lätt att orientera sig på. Hemsidorna för förbunden i Tyskland, Nederländerna och Norge länkar till samma information på flertalet undermenyer, vilket också är ett bra sätt att säkerställa att viktig information når fram. Det gör det ännu lättare att hitta, om någon letar efter informationen, eller att bara stöta på den vid ett besök på hemsidan.

Det visade sig finnas flera sätt att informera om hästvälfärd på de nationella ridsportförbundens hemsidor. Genom att både specifikt informera om hästvälfärd och i övrig information poängtera god hästvälfärd, går det att trycka på vikten av god hästvälfärd och budskapet når troligen lättare mottagaren.

Skillnaderna hemsidorna emellan visar också på att de nationella ridsportförbunden kan ha fördelar av ett ökat samarbete. Ett ökat samarbete som kan innebära kunskapsspridning förbunden emellan, både om hästvelfärd och arbetet med kommunikation kring densamma samt strävan efter "social licence to operate".

Granskning av material och metod

De nationer som valdes ut anslöts 1931 eller tidigare och förmodas vara "gamla" ridsportnationer med en stark tradition inom hästsport. Frågan är hur studien hade sett ut vid inkludering av alla länder i grupp två.

Risken för språkförbristningar finns, även om det bara var nederländska där tolkningen helt fick överlåtas till den översatta versionen. Övriga hemsidor lästes på originalspråk och översattes vid behov. Eftersom en första genomläsning genomfördes innan sökmotorn på respektive hemsida användes, får hemsidorna anses relativt väl genomsökta.

En kvalitativ analys sker på bekostnad av undersökningens reliabilitet, då tolkningen av hemsidorna är subjektiv (Fejes & Thornberg, red. 2015). Även om det finns en mängd olika riktlinjer för hur en kvalitativ analys ska genomföras, är det viktigt att använda en viss mängd kreativitet eftersom varje analytiskt arbetsätt är unikt. Människan bakom undersökningen är både en styrka och en svaghet i kvalitativ forskning. Å ena sidan ska mänskliga insikter och erfarenheter producera nya förståelser, å andra sidan är fortskridandet så starkt beroende av forskarens färdigheter, utbildning, intellekt, självdisciplin och kreativitet. (Fejes & Thornberg, red. 2015).

En nackdel med studien är med andra ord att den är kvalitativ och därför i händerna på sin författare. I detta fall har tydligt avgränsade ord och ämnen använts och genom att analysera sidorna med en innehållsanalys strukturerades arbetet. Reliabilitet handlar om ifall undersökningen är pålitlig, att den går att upprepa och då ger samma resultat (Eliasson 2013). Reliabiliteten är god för att vara en kvalitativ studie, eftersom frågeställningarna är tydliga och det lätt går att välja samma länder för en ny undersökning. Validitet handlar enligt Eliasson (2013) om undersökningen verkligen mäter det som det är meningen att den ska mäta. Eliasson (2013) poängterar att en hög validitet förutsätter en hög reliabilitet. Undersökningen mäter mycket riktigt utefter de uppställda frågeställningarna.

Vidare forskning

För att skapa en hållbar strategi för ridsporten framöver krävs vidare forskning i ämnet. Ett flertal frågeställningar kvarstår att lösa, såsom exempelvis vilka åtgärder som behövs för att förbättra interaktion och kommunikation mellan branschorganisationer, aktiva och samhället samt inom vilka forum arbetet för att nå konsensus om ridsportens framtid kan och bör ske.

Slutsats

Alla nationella ridsportförbund hade inte tydlig information om hästvelfärd, utöver "Code of conduct", på sin hemsida. Det fanns stora skillnader i omfattning och innehåll i informationen mellan de olika förbunden.

REFERENSER

- Appleby, M.C., Mench, I.J.A., Olsson, A.S. & Hughes, B.O. (2016). *Animal Welfare*. 2nd Ed. Cabi.org, Edinburgh.
- Botreau, R., Veissier, I. & Perny, P. (2009). Overall assessment of animal welfare: strategy adopted in Welfare Quality® *Animal Welfare*, vol. 18(4), ss. 363-370.
- Christensen, J-W., Beekmans, M., van Dalum, M & van Dierendonck, M. Effectes of hyperflexion on acute stress responses in ridden dressage horses. *Physiology & Behavior*, vol. 128, ss. 39-45.
- Doherty O, Casey V, McGreevy P, Arkins S (2017) Noseband Use in Equestrian Sports – An International Study. *PLoS ONE*, 12(1): e0169060. doi: 10.1371/journal.pone.0169060
- Fejes, A. och Thornberg, R. (Red.). (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. Liber AB, Stockholm.
- Fenner K, Yoon S, White P, Starling M, McGreevy P. (2016). The Effect of Noseband Tightening on Horses' Behavior, Eye Temperature, and Cardiac Responses. *PLoS ONE*, vol. 11(5): e0154179. doi: 10.1371/journal.pone.0154179
- Fiedler, J.M. & McGreevy, P.D. (2016). Reconciling Horse Welfare, Worker Safety, and Public Expectations: Horse Event Incident Management Systems in Australia. *Animals*, vol. 6(3), s. 16.
- Forbes, G. (2018). Welfare in equine sport: social license to operate. *International Conference on Equine Exercise Physiology*.
- Kvale, S. och Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur AB, Lund.
- McGreevy, P.; Berger, J.; De Brauwere, N.; Doherty, O.; Harrison, A.; Fiedler, J.; Jones, C.; McDonnell, S.; McLean, A.; Nakonechny, L.; Nicol, C.; Preshaw, L.; Thomson, P.; Tzioumis, V.; Webster, J.; Wolfensohn, S.; Yeates, J. & Jones, B. (2008). Using the Five Domains Model to Assess the Adverse Impacts of Husbandry, Veterinary, and Equitation Interventions on Horse Welfare. *Animals*, vol 8, s. 41.
- McGreevy, P., Warren-Smith, A. & Guisard, Y. (2012). The effect of double bridle and jaw-clamping crank nosebands on temperature of eye and facial skin of horses. *Journal of Veterinary Behaviour*, vol. 7(3), ss. 142-148.
- McLean, A. & McGreevy, P., D. Horse-training techniques that may defy the principles of learning theory and compromise welfare. *Journal of Veterinary Behavior*, vol. 5(4), ss. 187-195.
- Mellor D. J. (2016). Moving beyond the "Five Freedoms" by Updating the "Five Provisions" and Introducing Aligned "Animal Welfare Aims". *Animals: an open access journal from MDPI*, 6(10), 59. doi:10.3390/ani6100059
- Mellor D. J. (2017). Operational Details of the Five Domains Model and Its Key Applications to the Assessment and Management of Animal Welfare. *Animals*, vol. 7(8), s. 60.
- Uldahl M. & Clayton H.M. (2018). Lesions associated with the use of bits, nosebands, spurs and whips in Danish competition horses. *Equine Veterinary Journal*, doi: 10.1111/evj.12827
- Von Borstel, U.U., Heatly, I.J., Duncan, A., Shoveller, K., Merkies, K., Keeling, L.J. & Millman, S.T. Impact of riding in a coercively obtained rollkur posture on welfare and fear of performance horses. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 116(2-4), ss. 228-236.

Internetreferenser

- British Equestrian Federation. (2018). *British Equestrian Federation*. <https://www.bef.cu.uk/Default.aspx> [2019-01-04].
- Dansk Ride Forbund. (2018). *Dansk Ride Forbund*. <https://www.rideforbund.dk/> [2019-01-03].
- De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie. (2018). *De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie*. <https://www.knhs.nl/> [2019-01-02].
- Deutsche Reiterliche Vereinigung. (2018). *Deutsche Reiterliche Vereinigung. Bundesverband für Pferdesport und Pferdezucht*. <https://www.pferd-aktuell.de/> [2019-01-02].
- Fédération Équestre Internationale. (2018a) *FEI Code of Conduct for the Welfare of the Horse*. https://inside.fei.org/system/files/Code_of_Conduct_Welfare_Horse_1Jan2013.pdf [2019-01-14].
- Fédération Équestre Internationale. (2018b) <https://data.fei.org/NFPages/Group/Details/1002/GroupII> [2019-01-14].
- Fédération Équestre Internationale. (2018c). *History of the FEI*. <https://inside.fei.org/fei/about-fei/history/history-of-the-fei> [2019-01-14].
- Fédération Équestre Internationale. (2018d). *National federations*. <https://inside.fei.org/fei/about-fei/structure/national-federations-> [2019-01-14].
- Finlands Ryttaförbundet. (2018). *Finlands Ryttaförbundet*. <https://www.ratsastus.fi/> [2019-01-05].
- Horse SA. (2018). *Social licence to operate*. <https://www.horsesa.asn.au/social-licence-to-operate> [2019-01-07].
- Horse Sport Ireland. (2018). *Horse Sport Ireland*. <https://www.horsesportireland.ie/> [2019-01-04].
- Norges Rytterforbund. (2018). *Norges Rytterforbund*. <https://www.rytter.no/> [2019-01-03].
- Saddle Research Trust Conference. (2018). *Roly Owers discusses Social Licence*. <https://www.youtube.com/watch?v=PYS7Fi6FOUU&feature=youtu.be> [2019-01-14].
- Svenska Ridsportförbundet. (2018b). *Code of conduct*. <http://www.ridsport.se/Tavling/Tavlingsreglemente/Code-of-Conduct/>
- Svenska Ridsportförbundet. (2018a). *Organisation*. <http://www.ridsport.se/Svensk-Ridsport/Organisation/> [2019-01-14].
- The horse. (2018). *FEI and Welfare*. <https://thehorse.com/151940/fei-and-welfare/> [2019-01-07].
- University Australia. (2018). *Sport horses and hashtags, when social media gallops ahead*. <https://www.cqu.edu.au/cquinine/news/stories/general-category/2018/sport-horses-and-hashtags-when-social-media-gallops-ahead> [2019-01-09].